

Virüsler farklı; ders ortak!..

Dünya Sağlık Örgütü, 1 Aralık Dünya AIDS Günü'nün temasını "Küresel dayanışma, paylaşılan sorumluluk" olarak belirledi. Beykoz Üniversitesi MYO Müdürü Prof. Dr. Gülten Kaptan, Covid-19 salgınının insanlık için bir uyanma çağrısı olduğunu, toplumların güç birliği oluşturarak bu tür krizleri yönetebileceğini söylüyor. Kaptan, "Covid-19, bizlere şunu öğretti; bu süreçte herkes güvende olana kadar kimse güvende değildir! Covid-19 salgınıyla mücadelede ayrımcılığı ortadan kaldırmak, insanı merkeze koymak, insan hakları ve cinsiyete duyarlı yaklaşımlara dayandırılan stratejiler oluşturmak, hem HIV hem de Covid-19 virüslerine son vermenin anahtarı olacaktır ve olmalıdır" diyor.

Dünya Covid-19 virüsüyle mücadele ederken, insanlığın hayatına giren diğer virüsler de iş başında... Bunların en korkunçlarından biriye, HIV (Human Immunodeficiency Virus) yani İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü olarak adlandırılan ve AIDS hastalığına neden olan virüs... Dünyada halen yaklaşık 40 milyon kişinin HIV ile enfekte olduğu düşünülüyor. Kan yoluyla ve cinsel ilişki sırasında bulaşan bu virüsün vücuda girmesiyle hastalıklarla savaşmamızı sağlayan bağışıklık sistemi zarar görüyor ve yok oluyor.

Gün, dayanışma günü!

Her yıl 1 Aralık Dünya AIDS Günü olarak kabul ediliyor. Dünya Sağlık Örgütü bu yıl, Dünya AIDS Günü'nün temasını "Küresel dayanışma, paylaşılan sorumluluk" olarak belirledi. 1 Aralık Dünya AIDS Günü, HIV / AIDS konusunda farkındalık yaratmak ve pandemi karşısında uluslararası dayanışma göstermek için dünyanın her yerinden insanları bir araya getiriyor; getirmeyi amaçlıyor.

Prof. Dr. Gülten Kaptan, "Covid-19 krizi aynı zamanda insanlık için bir uyanma çağrısı da olmuştur. Toplumlar birlikte bir güç oluşturarak bu tür krizlerin yönetiminin önemini anlamışlardır. Bu yılki Dünya AIDS Günü'ne eşitsizliklere ışık tutarak ve bu eşitsizlikleri gidermeye yardımcı olmak için üzerimize düşeni yaparak katılmamız. Bu sorumluluk sadece hükümetlerin değil, sivil toplum kuruluşları, sağlık çalışanları ve her düzeyde bireye düşen toplumsal bir sorumluluktur" diye konuşuyor.

Virüslerle başa çıkmanın anahtarı ne?

1 Aralık Dünya AIDS Farkındalık Günü nedeniyle bir açıklama yapan Beykoz Üniversitesi MYO Müdürü Prof. Dr. Gülten Kaptan, "Covid-19, bizlere şunu öğretti; bu süreçte herkes güvende olana kadar kimse güvende değildir! Covid-19 salgınında toplumlarımızda var olan yerleşik

eşitsizliklere tanık olundu; salgından en çok yoksul ve savunmasızların olumsuz etkilendiği ortaya çıktı. Bu nedenle, damgayı ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak, insanı merkeze koymak, insan hakları ve cinsiyete duyarlı yaklaşımlara dayandırılan stratejiler oluşturmak, çarpışan HIV ve Covid-19 salgınlarına son vermenin anahtarı olacaktır ve olmalıdır” diyor.

Pandemiden alınacak dersler

Pandemiyle mücadelenin dünyaya HIV gibi diğer virüslerle başa çıkmak için önemli dersler verdiğini belirten Kaptan, şöyle konuşuyor: “Covid-19 mücadelesinde yaşadıklarımız; dünya çapında HIV / AIDS önleme, tedavi ve bakımında ilerlenmesini teşvik etmekte. 2020’de dünyanın tüm dikkati Covid-19 salgını nedeniyle sağlığa odaklandı. Ancak geçim kaynaklarının ve ekonominin de ne denli önemli olduğu ortaya çıktı. Bu durum HIV ortaya çıktığında da geçerliydi ve hala geçerliliğini korumakta. Covid-19 tüm dünyaya; sağlıkta eşitsizliğin azaltılması gerekliliğini, insan haklarının önemini, kadın-erkek eşitliği, sosyal koruma ve ekonomik büyüme gibi diğer kritik konularla pandeminin bağlantılı olduğunu bir kez daha göstermiş oldu. Aynı durum HIV ortaya çıktığında da geçerliydi.”

HIV virüsü nasıl bulaşıyor?

Prof. Dr. Gülten Kaptan’a göre, AIDS’in erken dönemde saptanması ve diğer insanlara bulaşının önlenmesi çok önemli. Bu nedenle belirti ve bulguların bilinmesi gerekiyor. HIV’li kişilerden kan, sperm, vajinal salgı gibi vücut sıvılarının sağlıklı kişilere aktarılmaması toplumun tüm kesimlerine öğretilmeli. “HIV, HIV taşıyan bir kişiden yalnızca belirli vücut sıvılarıyla bulaşıyor. Bu sıvılar kan, meni, pre-seminal sıvılar, rektal sıvılar, vajinal sıvılar ve anne sütü...” diyen Kaptan, şu bilgileri veriyor: “HIV bulaşması ancak bu sıvılar bir mukoza veya hasarlı doku ile temas ederse veya doğrudan kan dolaşımına (bir iğne veya şırıngadan) enjekte edilirse mümkün. Mukoza zarları rektumun, vajinanın, penisin açıklığının ve ağzın içinde bulunur. Ayrıca; HIV; hamilelik, doğum (doğum sancıları ve doğum olarak da adlandırılır) veya emzirme sırasında HIV’li bir kadından çocuğuna geçebilir. Buna HIV’in anneden çocuğa geçmesi deniyor.”

Önce eğitim, sonra korunma

HIV riskinizi azaltmak için, cinsel ilişkide prezervatifi doğru kullanmak çok önemli. Her açıdan zararlı olan uyuşturucu kullanımı, uyuşturucu enjekte etmek, HIV bulaşımı yönünden de en büyük risklerden biri... AIDS’ten korunmada bilimsel verilerin ışığında tüm dünyanın kabul ettiği tek yöntemin “eğitim” olduğunu vurgulayan Profesör Kaptan, “Tüm toplum hastalığın bulaşma yolları ve korunma yöntemleri hakkında bilinçlendirilmeli” diyor. Bu noktada başta hekim ve hemşire olmak üzere tüm sağlık personeline önemli görevler düştüğünü belirten Kaptan, sözlerini şöyle sürdürüyor:

“Hemşirelerin önemli görev ve sorumlulukları arasında özellikle AIDS’li bireyin gözlem ve değerlendirilmesi ile verilecek bakımın planlanması ve uygulanması var. Ancak tüm sağlık personelinin yanısıra hekim ve hemşireler bu hastalığın önlenmesinde, eğitim vermede başrolde... Bu eğitim öncelikle korunma ve yayılmayı kapsamakta ve bu ilke ve uygulamaların öğretilerek bireylerin bilinçlenmesinin sağlanmasını içermekte. Aynı zamanda hemşireler AIDS’in yayılmasını önleme ve AIDS’ten korunma konusunda bireylere gerekli bilgi ve deneyimlerin kazandırılmasında sağlık eğitimcisi olarak anahtar role sahip.”

“HIV’lilerin sağlık hizmetlerine erişimi azaldı”

Prof. Dr. Gülten Kaptan'a göre, Covid-19 krizi, HIV ile yaşayan insanların, hayat kurtaran sağlık hizmetlerine erişimleri de dahil olmak üzere karşılaştıkları zorlukları daha da şiddetlendirdi. Kronik hastalığı olanlar, HIV'le yaşayanlar özellikle kadın, yaşlı, çocuk risk grupları gibi marjinal risk grupları, HIV'e karşı daha da savunmasız hale geldi. Bununla birlikte, Covid-19 krizi aynı zamanda insanlık için bir uyanma çağrısı da olmuştur. Toplumlar birlikte bir güç oluşturarak bu tür krizlerin yönetiminin önemini anlamışlardır" diyen Kaptan, sözlerini şu şekilde sürdürüyor: "Birçok açıdan, bir halk sağlığı tehdidi olarak AIDS'in yenilmesi, dünyanın Covid-19'a nasıl tepki verdiğiğine bağlıdır gibi bir teoride ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda başta hekim ve hemşireler olmak üzere tüm sağlık çalışanlarının zincirin en uç noktasında olan kişisine kadar ne denli önemli oldukları, onlara yönelik korunma, barınma ve ücret politikalarının yeniden gözden geçirilmesi de vurgulanmıştır."

HIV'in bulaşmasını önlemek için neler yapılmalı?

- Cinsel ilişkide prezervatifi doğru kullanmak önemli...
- Uyuşturucu kullanmak, enjekte etmek HIV bulaşımı yönünden en büyük risk.
- HIV kapma riski olanlar, mutlaka bir sağlık profesyoneliyle iletişime geçmeli ve korunmak için neler yapması gerektiğini öğrenmeli.
- HIV herkese bulaşabilir, ancak HIV'den korunmak için HIV testi yaptırılabilir.
- AIDS ile mücadelede tek eşlilik önemli bir yaşam şeklidir. Bu yaşam şekli benimsenerek HIV'den korunmak mümkün.
- HIV hastası olanlar her gün HIV ilaçlarını almayı ihmal etmemeli.
- AIDS'le mücadele "eğitim" çok önemli. Eğitim vermekte de etkin rol alan doktor ve hemşire gibi sağlık personeline yardımda bulunulmalı.
- AIDS'le mücadele sorumluluk sadece hükümetlerin, sivil toplum kuruluşları ve sağlık çalışanlarının değil... Her düzeyde birey de bu mücadelede sorumluluk almalı.